ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

Женски Покрет

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

УРЕДНИЦИ:	Власник за А.Ж П.	Београд	Администрација:	Број поштанског чековног рачуна 53 191. Излази сваког 15 у месецу. Претплата за годину: Дин. 36.- за Југославију; Д. 50.- за иностранство или 15.- фран.
Алојзија Штеби, Београд Млетачка ул. 8, телефон 26-153 Даринка Стојановић, Београд Његошева ул. 23, телефон 25-131	Милица Дедијер Београд Балканска 9	Април 1934 г. Год. XV Бр. 4	Кнез Михаилова ул. бр. 46-I Београд	

САДРЖАЈ:

Чланци: Страна

Наша акција за прикупљање потписа 34
Заобилазним путем . . . . . Алојзија Штеби 34
Жене и државна служба. 35
Žena v javni službi . . . . . Мага Terly 36
Интересантан интермецо у борби удатих жена 37
за право на рад . . . . . Др. Маша Живановић . . 38
Рад Женског покрета у Сарајеву у 1933 год. . Др. Смиљана Кршић 38
Рад Женског покрета у Загребу за међусобно упознавање чланица . . . . . А. М. 42
„Моникин случај“:
I Зашто је успела драма „Моникин случај?“ Др. Зденка Марковић . . . 43
II Рат мушкарцу . . . . . М. Г. 44
III Одговор на критику сарајевских новина о „Моникином случају“ . . . . . Др. Маша Живановић . . . 45
† Рут Морган 46

Фељтон:
Жене у Америци (Крај) . . . . . Др. Ангелина Мојић-Ивановић 46

Белешке:
Женски покрет у Београду. — Женски покрет у Загребу. — Предавања. — Промоција г-ђе Данице Пинтеровић. — Велики успех словеначке сликарке. — Годишња скупштина Југословенског женског савеза. — „Jugoslovenska feministka pred praškim sodiščem“. — У Италији и код нас. — Интернационални женски савез. — Г-ђа Клара Кампоамор. — Аномалије. — Из Норвешке. — Општински савет у Копенхагену. — За редовног професора 47

Друштво тражи од нас жена не да бриљирамо, већ да учинимо да бриљира све што је око нас.

Госпођа Ломброзо

Наша акција за прикупљање потписа

Наша акција за прикупљање потписа на петицији влади да одустане од редуцирања удатих државних чиновница и да спроведе штедњу на ефикаснији, стварнији и социјалнији начин, дала је следеће резултате:

Дравска бановина	4080	потписа
Савска „	2659	„
Београд и Земун	1567	„
Дринска бановина	521	„
Дунавска „	500	„
Приморска „	430	„
Моравска „	79	„
Зетска „	40	„
Вардарска „	34	„
Свега	9910	потписа

Поред ових индивидуалних потписа које су у главном прикупили Женски покрети и Удружење универзитетски образованих жена (само у Словенији, где је прикупљено највише потписа, акција је била спроведена по канцеларији Ј. ж. с. и у њој су учествовала сва женска друштва учлањена у Савезу и Савез раденица, а нарочито су се истакле подружине „Кола југословенских сестер“), прикупио је Ј. ж. с. још преко 200 изјава појединих женских друштава из целе земље. У тим изјавама се друштва солидаришу са нашим резолуцијама.

Постојала је намера да се резултат целокупне женске акције лично по нарочитој депутацији жена из свих крајева наше земље саопшти господину претседнику владе. Али пошто то није било могуће, господин претседник владе није био у стању да прими депутацију, то су резултати предати кабинету господина претседника владе.

Zaobilaznim putem

Očekivana redukcija udatih žena iz državne službe iznenada se pretvorila u redukciju udatih i neudatih žena, koje su već u državnoj službi, kao i onih koje su nameravale da joj se posvete, jer samo to je suština donetih „Izmena uredbe o dodacima na skupoću državnih službenika“, koje važe od 1 maja godine 1934. „Izmene“ smanjuju prinadležnosti premnogih porodica državnih službenika na takav minimum, da je državna služba postala za udate i neudate žene, osim onih neudatih koji ne žive u zajednici sa svojom porodicom, posao koji se plaća kao što se plaća najobičniji posao nadničara, jer i taj nadničar može da zaradi mesečno Din. 600.— iako nema ni osnovne škole, niti je izučio neki zanat. A premnoge žene sa svršenim fakultetom, koje danas žive u porodičnoj zajednici, neće po „Izmenama“ primati više od Din. 600.—

Vlada je odustala od toga da direktno udari na žene, ali je izabrala put da indirektno dokaže da se ženama više ne isplati državna služba. Vlada nije htela direktno da sprovede načelo da će biti od sada u državnoj službi mesta samo za muškarce, nego je „Izmenom“ ocenila rad žene tako nisko da mora svaka iole svesna i ponosita žena osetiti kako se njen rad potcenjuje, bagatelište i samo trpi kao neko nužno zlo, i stoga će ta velika većina žena biti primorana da traži zaposlenje na drugom mestu, gde se ceni rad sam po sebi, ili će biti primorana da sruši u sebi sve svoje dostojanstvo, pa da može da prima milostinju od države. Vlada nije htela direktno da zabrani ženama svako više školovanje, nego je „Izmenama“ dala na znanje svima roditeljima koji imaju žensku decu, da je za tu decu mnogo bolje da posle osnovne škole traže ma koji bilo posao, samo da se ne spremaju za pozive koji traže izvesne školske kvalifikacije. Jednom reči, ove „Izmene“ su nam donele vladin prosvetni i ekonomski program za 7,036.357 ženskih stanovnika Jugoslavije.

Beograd **Štebi Alojzija**

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastno vstajanje.

Ivan Cankar

Žene i državna služba

U budžetskoj debati u Narodnoj skupštini napali su neki poslanici nepraveno i bez obzira na kader ženskog osoblja uposlenog kroz dugi niz godina u državnoj službi, a da se nije podigao osim jednog ni jedan jedini glas protiv toga. Zato nije ni čudo da se iz krugova samih zainteresovanih moraju javiti revoltirani protesti protiv takvog napadanja i postupka.

Ako se država, prisiljena krizom i prilikama, misli lačati tih spasonosnih reformi, veliko pitanje je da li su one uistinu kadre da poboljšaju te prilike, a nadasve mora li to ići ovim putem omalovažavanja toliko hiljada žena, koje su dugi niz godina zarađivale svoj kruh vršeći svoj rad marom, ambicijom i voljom. Jer ako je bilo tih bijelih vrana kojima je plata služila samo za tobožnja kozmetička sredstva, bioskop i luksuz, nije li to veća uvreda za časne oce koji su takove žene protekcijom namještali, a opet zar nema i kolega vrijednijeg spola kojima pored ekonomskih prilika plata služi samo za džeparac? Nisu li to u današnje doba mizerije i krize samo bijele vrane? Ima li smisla na temelju toga napadati hiljade ispravnih? Što znači danas za savremenu djevojku namještenje? Znači mogućnost poštenoga života sa zaradom vlastitih deset prstiju, mogućnost pomaganja i školovanja braće, sestara, uzdržavanja familije, a onda i daleku mogućnost osnivanja vlastitog obiteljskog života. Jer djevojka bez sredstava ne može da sanjari o ekonomskim prinčevima. Ona može jedino da sa saputnikom svoga ekonomskog položaja pokuša osnovati obitelj i da dade na svijet nove generacije jedino ako računa i na vlaštitu zaradu, jer je započimanje familije na temelju same muževljeve zarade kod današnjih niskih plata i skupog života apsolutna nemogućnost.

Pa zar će one stotine mladića koji bi imali doći na današnje položaje žena biti u stanju da stvore obitelj ako ne budu računali na zaradu (odnosno, ako je etičkije, na miraz!) žene? Nije li naš jedini i ispravni miraz naša radna snaga, koju smo donijeli u brak pojačan našim srednjim stručnim i univerzitetskim studijama? Je li moguće i ispravno u demokratskoj državi ukinuti to pravo na rad, na poštenu zaradu žene za koru hljeba, sebi i svojima, dok u toj zemlji ima obilato onih koji posjeduju mnogo više nego im treba? Nije li potrebno zahvatiti ondje gdje je suviše afera i neispravnosti, a ne ondje gdje ima jedva za goli život?

A udata žena i služba? Zar nisu naročito činovnički i intelektualni brakovi zadnjnih godina sklopljeni pretežito računom na zajedničku zaradu obojice, jer je to jedina mogućnost srednjeg sređenog života i pristojnog odgajanja novih generacija do česa bi državi moralo biti naročito stalo? Zar nije za udatu ženu u današnjim prilikama najveća žrtva otrgnuti se od svoje malene djece, koju je prisiljena ostaviti običnoj posluzi, nestručnom osoblju, i poći na zaradu van kuće? Ne prinaša li ona tu žrtvu pod kategoričnim imperativom svoje nutrine da mora svojim najbližima pomoći? Pa ako ona prisiljena prilikama prinaša tu žrtvu, treba li tada njene dvostruke napore odbaciti?

Jer koji će se rezultat postići tim spasonosnim reformama bacanjem ženskog proletarijata na ulicu? Uposliće se novi ljudi koji neće biti u stanju da sami svojom zaradom osnivaju obitelj. Rezultat će biti za državu manje novih brakova, manje djece, raspadanje dosadanjih brakova, nemogućnost pristojnog odgoja djece, a unapred više konkubinata. Nije li onda paradoks donošenje savremenog zakona o prostituciji u doba kad se namjerava novi ženski proletarijat bacati na ulicu?.

Jer ako je žena bila dobra da za vrijeme rata uz sve svoje materinske žrtve nosi na svojim leđima i teret privrede i proizvodnje, ako će možda sutra biti opet pozvana da bude majka koja rađa i odgaja „heroje“, zašto da danas kad i sama jednako pritešnjena strada pod teretom krize, treba da samo kao žensko osoblje bez obzira na sposobnost bude lišena sredstava za život i izbačena iz proizvodnog procesa?

Postoje druge spasonosnije reforme za saniranje privrede. Nek se pročiste vrhovi, na kojima nije sve ispravno, neka se oduzme gdje ima uistinu obilno prije nego li se uskrati neovlašćeno pravo na rad i zaradu i oduzme mogućnost i oskudnog života supatnicima u teškom životarenju njihovih otaca, braće i muževa, koje pod ovakovim prilikama i onako mnogo stradaju.

Iz Dalmacije. **Jedna od mnogih...**

Žena v javni službi

Razdobje, ki v njem živimo in ki se v njem po zakonih ustroja človeške družbe krhajo i tarejo vse ustaljene in navidezno večno trajajoče družabne tvorbe, je spravilo široke ljudske mase v kaotično zmedo. Iščejo se pota in načini, kako izboljšati sedanje gospodarsko stanje in mnoge odredbe, ki imajo najboljši namen, pomagati iz težav, rode nove socialne krivice, nova izkoriščanja delovnega ljudstva. Današnje delo je podobno krpanju starega oguljenega plašča s starimi, preperelimi krpami, ki nič ne zaležejo. Da navidezno izboljšajo današnje gospodarsko polomijado, nameravajo vzeti enemu delu človeštva to je ženam, najprimitivnejšo človeško pravico: pravico do svobodnega udejstvovanja v življenju. Odsloviti hočejo poročene in vse tiste žene, ki jim „ni treba“ služiti, iz javnih poklicev in jih prepustiti njihovemu naravnemu poklicu, materinstvu in gospodinjstvu. Celo nekatere mlade intelektualke so tega mnenja, ker si obetajo, da bodo one zasedle izpraznjena mesta, vendar mislijo napak: prazna mesta bodo oddajali predvsem moškim prosilcem, ker je namen, sčasoma spraviti vse žene v kuhinje; kar čez noč je postala kuhinja garancija za eksistenco brezposelnih žen. Žena naj bo le čuvarica domačega ognjišča. Na ta način mislijo rešiti na en mah kar dva problema: problem brezposelnih intelektualcev in razpad meščanske družine.

Problem brezposelnih intelektualcev ni problem sam zase, marveč je le del splošne brezposelnosti, ki je posledica dolge gospodarske krize in prihaja od delavca tudi na intelektualca. Kadar do rešena splošna brezposelnost, bo rešena ob enem tudi brezposelnost intelektualcev. Prav tako je z razpadom meščanske družine. Vsled slabega gmotnega stanja delavske družine, je šla že pred petdesetimi leti delavska žena v službe, da je pomagala preživljati rodbino in že takrat se je pričel razpad družine, ki pa meščanskih krogov ni prav nič vznemirjal. Ta proces se nadaljuje in širi: na vrsto je prišlo obubožanje meščanstva in razpad meščanske družine.

Delavka je torej morala prva zapustiti dom, da je z lastnim zaslužkom izboljšala slabo gmotno stanje svoje družine. Kmetiška žena pa že od nekdaj ni bila samo mati in gospodinja, marveč tudi kmetovalka, ki je morala napreči vse delovne sile, četudi je ostala pri hiši. Privilegij, da je ženski poklic edino materinstvo in gospodinjstvo, si je ustvaril dobro situirani meščanski razred, pri čemer pa se mu zdi, da je popolnoma v redu, da dela poročena proletarka kot postrežnica v tuji hiši in je njene domače ognjišče zapuščeno in njena deca brez nadzorstva. Tu je meščanska žena kot žena kapitalista popolnoma odrekla kot človek: kljub spoznanju vrednosti lastnega materinstva, se ni mogla povzpeti v doživetje tuje matere; tudi za njo je bilo v redu, da dela tuja mati za njen dom in ne za lastni.

Proletarska deca propada na ulicah, kmetiške otroke vzgaja od zgodnje mladosti delo, meščanski otrok pa se vsled prevelike materine brige razvaja in raste v nesamostojnosti in odvisnosti.

Samo delo v družini za družino ni moglo vzgojiti v ženi čuta solidarnosti. Domače življenje jo je naučilo požrtvovalnosti in skrbi le za lastno kri in šele z delom žene v javnosti se začne pojavljati tudi njena medsebojna solidarnost. Če bi bil v meščanski ženi, ki je bila še samo mati in gospodinja, čut solidarnosti, bi morala pred desetletji, ko so prve delavske žene zapuščale svoje domove, doživeti vsaj notranji odpor proti tej ureditvi. Saj je bil ves svet takrat še prepojen z mislijo, da spada žena edino le v kuhinjo dasiravno so bogate žene le malokdaj prišle v kuhinjo in je zanje veljalo kuhinjsko delo kot manjvredno, primerno le za posle ženskega spola. Danes smo v toliko napredovali, da tudi za premožne žene ni več kuhinjsko delo manjvredno, ker se je pač dvignila vrednota manuelnega dela in dela sploh. Kuhinjsko delo pa je manjvredno še za današnjega moškega, razven če ga opravlja kot svoj poklic, ki da tako imenovanemu ženskemu delu celo večje veljavo. Splošno je znano, da je dober kuhar imenitnejši od dobre kuharice, damski krojač vrednejši od dobre šivilje, sluga imenitnejši od postrežnice. Če pa mož doma pomija posodo, ker je žena bolna, ali celo kuha, zbuja splošno pomilovanje zlasti *pri ženah*. In zato moški, kadar jih neprijetne okolnosti prisilijo na tako delo, ga izvršijo čimbolj na skrivaj, da bi jih nihče ne zalotil pri tako ponižujočem delu. Pogosto se uprav najbolj napredni in razumni moški ne morejo otresti teh predsodkov. Življenje nas je tako tesno povezalo med seboj, da je že danes ločitev dela v žensko in moško delo dostikrat nejasna in je praktično življenje že davno ovrglo marsikatero prej skoraj „dogmatično“ ločitev moškega in ženskega dela. Pa poglejmo ženo, ki opravlja takozvano moško delo. Ona se ne skriva. Pod vplivom predsodka, da je moško delo imenitnejše, se z njim celo ponaša, zlasti še, če delo zahteva večjo telesno moč. Le plemiška in mestna dama sta bili nezmožni opravljati različno

„grobo“ moško delo, Delovno ljudstvo ni poznalo teh diferencijacij dela.

Enolično in duhamorno delo v gospodinjstvu, omejeno le na štiri stene, končno tudi žene ni moglo zadovoljiti in njena naravna potreba po interesu za širšo javnost, od katere je bila izključena, se je izmaličila v radovednost za sosedno okolico in se je izživljala v nasladnem opravljanju. Izraz „klepetulja“ je postal tipičen za to žensko lastnost, ki pa v bistvu ni ženska lastnost, temveč lastnost v svobodi omejenih ljudi, ki jim primanjkuje duševnega razmaha.

V svojem najglobljem bistvu je večina žen še konservativna. Za službe nimajo pravega smisla, veseli jih le delo za dom in za svojce. Če še niso poročene, opravljajo kako službo brez posebnega veselja in komaj čakajo, da bi se je iznebile in se dobro poročile. Prvi pogoj je seveda dobra partija, ker bi drugače morale ostati še nadalje v neprijetni službi. In te nesodobne reakcijonarne žene, ukoreninjene z vso miselnostjo v patriarhalni dobi, so tiste. ki odobravajo povrnitev žene v delokrog domačega ognjišča. K sreči so te žene po svojem bistvu neaktivne, da jim ne pride na mar javno se zavzemati za reakcije. Loteva se jih pa tudi razdvojenost, ko le vendar opažajo, da je življenje drugačno, nego si ga one žele. Toda če bi pršel mož, ki bi jim v navdušenih besedah naslikali lepote nekdanjega doma (saj je bil tak dom v svoji dobi res nekaj lepega in času primernega, ker je tvoril delovno edinico, ki je nudila vsam članom delo in obstoj), bi šle nedvomno za njim.

Poročene žene v službi pa so si naprtile dvojno breme, zakaj današnja družba jim ne nudi ugodnosti, ki bi jim kolikor mogoče olajšalo delo v rodbini. Pa tudi po svoji materinski naravi se žena ne more otresti rodbinskega dela, ki ga mož navadno ignorira. Marsikatera poročena žena je nameravala ostati v službi samo za začetek, da si uredi dom, ko pa je vidla, da bi prišlo v hišo pomanjkanje, če bi izostal njen prispevek, rajši dela dalje.

Končno so javne delavke spoznale vrednote poklicnega dela, ki jih ne osvoboja le materielno, marveč tudi duhovno in ki jim je poleg eksistenčne nujnosti tudi notranja življenska potreba. Tako vstaja tip bodočih žen. In te žene so se energično zavzele za svoje človeške in državljanske pravice, ki jih najbolje in najpravilneje tolmačijo resolucije „Ženskega Pokreta“ v Beogradu.

Solidarnost delovnih žen je na pohodu.

Maribor. **Mara Teply.**

Интересантан интермецо у борби удатих жена за право на рад

Као што је познато, Женски покрет у Сарајеву спремао је протестни митинг противу намераване редукције жена из државне службе. Међу осталим припремама за тај збор, Покрет је замолио и претседника Лекарске коморе за Дринску бановину у Сарајеву, да у име те установе говори о штети и неправди, која би се нанела женама отпуштањем из државне службе. Лекарска комора је умољена зато, јер је Покрет очекавао да ће та установа због дугогодишњег искуства о раду жена на најтежем и најодговорнијем терену, најправилније и с највећим правом заступати своје, а и феминистичко становиште. Г. претседник коморе није могао на то да се одлучи сам, него је сазвао сједницу Лекарске коморе и позвао на њу такође претсједницу Ж. п., да изнесе његов захтјев. *Прости сваком очекивању сва господа из управе Лекарске коморе која су присуствовала тој сједници, била су зато да се отпусте удате жене, ако то „социјална нужда затражи“.*

Пошто су у најкраћем року били расписани избори за Лекарску комору, Ж. п. је сматрао да помоћу својих чланова — лекара бар на неки начин протестује проти овако нелогичном (и небиолошком, најпосле) становишту, те је сазвао састанак свих жена-лекара у Сарајеву, којих има 22; (у цијелој Дринској бановини је 57 женских лекара према 300 мушких). Као најзгодније сматрало се да се од двију предложених листа, састави трећа са личностима, за које смо постали сигурни да неће заузимати реакционарно становиште одбора. Али, на жалост, од 22 жене-лекара на састанак их је дошло 8! (Из провинције нико, јер није било ни времена да се позову.) На састанку се закључило да свака од присутних агитује по могућности за личности које ће бити проти отпуштању удатих жена (у томе

случају жена — лекара) из државне службе. Агитација је остала без успјеха, и на изборима је прошла листа, на којој није била нити једна жена.

При читању предлога управе за нову радну годину и међу њима предлог да се дозволи приватна пракса и страним држављанима (онима којима је дозволила држава политички азил), а који докажу да немају од чега да живе, затражила је претсједница Ж. п. да се овај предлог апсолутно не смије усвојити, док не буду на својим местима осигуране жене — лекари, удате или неудате. Том придиком је изнијела недавно становиште управе Лекарске коморе и пошто је укратко са свих страна освјетлила проблем уштеде на рачун удатих жена, затражила је од скупштине да гласањем одреди, је ли право туђе држављане примати, а жене, дугогодишње, искусне раденице, које вршећи свој посао исправно и успјешно у већини случајева и његују и васпитавају у најбољем смислу своју дјецу, је ли право, законски присиљааати да жене буду дисциплиновани чланови коморе, са извјесним материјалним приносом, а да немају никакве сигурности, да ће их та установа као чисто сталешка, заштитити у случају нанесене неправде.

Скупштина је *једногласно* са великим одобравање стала на становиште претсједнице Ж. п., и *једногласно,* опет са одобравањем, усвојила предлог управе, да се са скупштине упути слиједећа резолуција Савезу лекарских комора и г. Министру Социјалне политике и народног здравља: „Годишња скупштина лекарске коморе за Дринску бановину моли управу Савеза комора да путем Савеза лекарских комора умоли г. Министра да се редукција жена чиновница у државној служби не протегне на жене чиновнице лекаре са потребним квалификацијама за њихов положај, на жене лекаре у државној и осталој јавној служби, јер су и оне у изградњи наше државе допринеле свој велики део“.

Сарајево. **Др. Маша Живановић**

Rad »Ženskog pokreta« u Sarajevu u 1933 g.

Iz izveštaja tajnice gđe. dr. Smiljane Kršićeve na godišnjoj skupštini od 11 marta 1934 god.

Rad odbora Ženskog pokreta u ovoj godini možemo da podelimo na četiri grupe:

1) prosvetni
2) feministički
3) pacifistički
4) zadrugarski.

1) *Prosvetni rad.* Prosvetni rad Ženskog pokreta možemo razdeliti na:

a) *prosvetni rad u širem smislu reči,* i

b) *rad na prosvećivanju seoske žene* i podizanju kulturnog nivoa našeg sela. Već u izveštaju prošle godine govorili smo o nameri Ženskog pokreta da provede *anketu,* koju je organizovao Internacionalni institut za kinematografiju u Rimu „O uticaju filma na duševni razvitak deteta“. Pošto Ženski pokret nije imao raspoloživih sredstava da provede tu anketu u svojoj režiji, upozorio je Internacionalni institut za kinematografiju na svoju nameru i tražio je od njega novčanu pomoć. Na svoje pismo dobio je Pokret odgovor, u kome se Institut za kinematografiju interesuje za formu upitnika i način, na koji misli pokret anketu provesti. Ženski pokret ga je opširno obavestio o načinu i metodama ankete i izneo je tačan proračun za 10.000 upitnika. Na to pismo odgovor nije došao, i cela akcija Pokreta, koja bi sigurno imala interesantnih i korisnih statističkih rezultata, je zastala.

Filmsko poduzeće „*Kinema d. d.*“ u Sarajevu je u stalnom kontaktu sa Ženskim pokretom. Stavlja na raspoloženje Ž. p. da pojedine filmove iskoristi za svoje prosvetno propagandističke svrhe. Veoma često zove pretstavnike Ž. p. na cenzuru filmova i interesuje se za njihovo mišljenje. Na inicijativu Ženskog pokreta davan je čuveni prosvetni njemački film „*Pravo deteta*“ uz minimalnu ulaznicu za đake i širu javnost. Pre pretstave održala je pretsednica Dr. Maša Živanović predavanje o *vaspitnom značenju* toga filma, koje je uputila u prvom redu omladini.

Ženski pokret znajući kakav je pedagoški značaj dečije knjige i poznajući, kakvi su nedostaci naše dečije literature, zamolio je prof. gđu. Julku Bošković iz Beograda, da održi u Sarajevu predavanje „O dečijoj književnosti“, 22 februara o. g. Predavanje je bilo veoma interesantno i dobro posećeno. Tom prilikom je gđa Bošković donela spisak dečijih knjiga iz naše i svetske književnosti. Primerci te knjige mogu se kupiti kod nas za 15 din.

Na molbu Ženskog pokreta predaju u domaćičkom tečalu Kola srpskih sestara dve članice Ženskog pokreta: prof. Mara Kostić istoriju i geografiju i prof. Bosiljka Lepava duševno vaspitanje.

Ženski pokret je organizovao ove godine tečajeve engleskog jezika uz najpovoljnije uslove. Tečaje vodi gđa. Margareta Matuzov. Održana su dva tečaja, sa prosečno deset učenika.

Svoj prosvetni rad vršio je Ženski pokret u zajednici sa sokolskom župom Sarajevo. Ženski pokret je sudelovao pri osnivanju *zdravstvene zadruge* na Palama. Pretsednica, koja je prisustvovala otvaranju zadruge, predložila je da u odbor zadruge bude izabrana makar jedna žena. Na njezin predlog ušla je u odbor gđa. Estera Cipula, učiteljica u Podvitezu. Na zadnoj skupštini Sokolskog društva Pale istakle su se već dve nove žene-učiteljice sa radom na higijenskoj propagandi na selu među ženama.

Prilikom otvaranja higijenske izložbe na Palama 30-XII-1933 održala je Dr. Živanović predavanje „*O ulozi žene u higijeni*". Na poziv sokolske čete u Semizovcu održala je Dr. Stanimirović predavanje „O krzamaku". Tom prilikom dala je velikom broju prisutnih seljanki direktne upute o njezi zdrave i bolesne dece. Na zahtev sarajevske sokolske župe izradila je Dr. Živanović tekst letaka „O profilaksi kod epidemije krzamaka" za seoske sokolske čete. Pošto je u dnevnim listovima objavljena kao tačka dnevnog reda skupštine sokolske župe Drinske banovine „Rad za prosvećivanje seoske žene" — delegirao je Pokret pretsednicu da i nadalje ponudi saradnju Pokreta sokolskoj akciji na selu. Pretsednica je predložila da Sokolsko društvo forsira obaveznu osnovnu nastavu za žensku decu, poljoprivredne škole, osnivanje što većeg broja omladinskih poljoprivrednih klubova (za devojke jednako kao za dečake) i sistematski higijenski odgoj. Ženski pokret ove godine nije mogao dati maksimum u pogledu svoga prosvetnog rada na selu. Njegov rad je kočen nedostatkom materijalnih sredstava. Pomoć od 2000.— din., koju je u aprilu prošle godine odobrila Ženskom pokretu banska uprava za rad na selu, nije bila dosada isplaćena, iako je Pokret mnogo puta urgirao.

2) *Feministički rad Ženskog pokreta* možemo opet podeliti na: rad na zaštiti žene i porodice i na feministički propagandistički rad.

Kao svake godine Ženski pokret može da zabeleži mnogo slučajeva neposredne zaštite žene na temelju prava i zakona. Savetuje i pravno upućuje žene, i sam čini potrebne korake da dođu do svoga prava. Upozorujemo na dva slučaja, gdje je Ženski pokret intervenisao za muškarce, glave porodice. Pomažuči njima Ženski pokret je išao za tim da spase njihovu porodicu od bede i oskudice.

U izveštaju prošle godine bilo je referisano o intervencijama Ženskog pokreta da kulturno i socijalno podigne jedan veliki broj žena, ekonomski zapostavljenih — *pomoćnica u domaćinstvu*. Ova akcija Ženskog pokreta koja je išla za ciljem da tim ženama pruži mogućnost da steknu izvesnu kvalifikaciju za svoj posao i tako postanu ekonomski ravnopravne sa ostalim kvalifikovanim radnicama, zastala je. Opet samo zbog materijalnih poteškoća. Obećana je novčana pomoć od 1000 din. jedino od Radničke komore, u slučaju da se otvori tečaj za pomočnice u domaćinstvu. Molbe gradskoj opštini i berzi rada za ustupljenje prostorija su odbijene. Dosledan radu prošlih godina Ženski pokret je pratio sa pažnjom sva nastojanja državnih vlasti za ukidanje javnih kuća i donošenje antiveneričnog zakona. Prilikom debate o predlogu antiveneričnog zakona u skupštini, Ženski pokret je poslao pozdravne telegrame poslaničkim klubovima i senatorskom klubu. U telegramu je tražio da skupština usvoji zakon i učini kraj nepravdi i uvredi, koja je nanesena ženi reglementacjom prostitucije. Na telegram je odgovorila Jugoslovenska nacionalna stranka, potpisan poslanik Metikoš, koja prima stanovište Ženskog pokreta. Usvojenje zakona o ukidanju reglementirane prostitucije i antiveneričnog zakona feministkinje mogu da zabeleže kao svoj veliki uspeh. O novom zakonu, koji iz temelja menja sistem kontrole nad veneričkim bolestima i ukida reglementaciju prostitucije održala je Dr. Živanović na poziv zagrebačkog Ženskog pokreta predavanje u Zagrebu 13-II-1934.

Ženski pokret poslao je protest na plenarnu sednicu u maju prošle *godine u Novom Sadu* Jugoslovenskog ženskog saveza u kome je tražio zaštitu žene zanatlije i obrtnika. U svom protestu tražio je:

1) pravo glasa za žene u zanatlijskim komorama.

2) jednake uslove za muške i ženske šegrte. Taj protest je tumačio delegat Ženskog pokreta gđa. Dragica Korač na plenarnoj sednici Saveza.

Pomoću Ženskog pokreta organizovana je u Sarajevu sekcija Udruženja univerzitetski obrazovanih žena. Pretsednica udruženja u Beogradu, gdja Paulina Lebl-Albala održala je širi sastanak sa članicama Ženskog pokreta u novembru prošle godine. Isti dan održala je javno predavanje za žene akademičarke pod protektoratom Ženskog pokreta. Iza predavanja izabran je privremeni

odbor, koji je pripremio skupštinu. Novo osnovanoj sekciji Ženski pokret stavio je na raspoloženje svoje prostorije i ponudio svoju saradnju.

Kao svake godine sudelovao je Ženski pokret na proslavi Materinskog dana. Tom prilikom su deljeni letci Ž. p. i u novinama objavljeni članci o značaju proslave Materinskog dana.

Finansiski odbor Narodne skupštine predložio je parlamentu amandman finan. zakona da se radi postignuća ravnoteže državnog budžeta eventualno reduciraju udate žene činovnici. J. ž. savez i zatim i ostale feminističke organizacije u državi preduzele su izvesne akcije da se ta nepravda spreči. Ž. pokret u Sarajevu nije direktno sudelovao na mitingu J. ž. s. koji je održan 11-II u Beogradu u znaku protesta protiv redukcije žena, pošto nije član Saveza. Ženski pokret je pripremao protesti miting u Sarajevu za 1-III. i na mitingu su pristali da govore gđe: J. Šiljak Dr. Živanović; gg. Šćepan Grđić, Radmilo Grđić, Đorđe Popović (u ime profesorskog društva), Savo Popović (za učiteljsko udruženje). Održavanje mitinga je bilo policijski zabranjeno na osnovi § 27 zak. o zborovima sa obrazloženjem, da bi takav miting mogao da unese zabunu među činovnike i škoditi državnim interesima. Žalba Banskoj upravi protiv te odluke bila je bespredmetna. Ženski pokret je uputio svoju rezoluciju, koju je bio pripremio za miting, Nj. V. Kralju, najvišem zaštitniku prava svih građana, pretsedniku vlade i ministrima: finansija, prosvete i zdravlja, poslaničkim klubovima, klubu senatora i pojedinim poslanicima i senatorima. Od svoje namere, da skuplja potpise žena činovnika za rezoluciju, Ž. pokret je odustao, pošto je naišao na veliko nerazumevanje i nepoverenje sa strane samih žena. Ž. p. je pristao na predlog Ž. p. u Beogradu, da kupi potpise žena za rezoluciju, koju je donela njegova protestna konferencija i koja je upućena kraljevskoj vladi.

Feminističku propagandu vršio je odbor Ž. p. svakom prilikom i to u prvom redu putem štampe (u dnevnim listovima i revijama). Članke su pisale pojedine odbornice (Dr. Živanović, Dr. Kršić, Kudrnaček, Peserle, Gajić, Rakočević) i članice van odbora. U cilju širenja i tumačenja feminizma održao je Pokret dva šira sastanka, na kojima je pretsednica Dr. Živanović opširno govorila o ciljevima i metodama feminizma s obzirom na prilike u našoj sredini. U novembru prošle godine pozdravio je odbor u prostorijama Ž. p. gđu Dr. Chlapec-Đorđević iz Praga koja je na širem sastanku sa članicama Pokreta govorila o „Open door internacionali" i „kontroli porođaja". Kasnije je g-đa Chlapec poslala Ž. p. brošure i podatke koji tretiraju ta pitanja i omogućila je vezu između Ž. pokreta i „Zdravotni ochrany ženy" (društvo za kontrolu porođaja) u Čehoslovačkoj.

Ženski pokret je u stalnoj vezi sa Pokretima naše Kraljevine i sa Aijansom ž. p. Na predlog Ž. pokreta u Beogradu, koji smo prihvatili, provešće se ove godine izmena predavača i predavanja između Pokreta. Ženski pokret u Sarajevu je primio da izradi dva predavanja „Ukidanje reglement. prostitncije s obzirom na novi antivenerični zakon" (to predavanje je već održala Dr. Živanović u Zagrebu) i „Zadrugarstvo kao baza novog društvenog poretka" (to predavanje će izraditi i održati g. N. Jarak, naš poznati zadrugarski stručnjak).

10-II — t.g. održana je sednica upravnog odbora Alianse ž. p. kojoj je za sarajevski Pokret prisustvovala Dr Živanović. Na sednici su tretirana pitanja: 1.) Reorganizacija Alijanse, 2) Opstanak lista „Ženski pokret", razna druga pitanja specijalno feministička. Na toj sednici žaključeno je da se Alijansa Ž. p. prenese na dve godine u Zagreb (pretsednica gđa Dr. Mira Vodvarka-Kočonda), list *Ženski pokret* će i nadalje izlaziti kao glasilo A. ž. p. u Beogradu pored svih materijalnih poteškoća. Od mnogih predloga, koji su usvojeni na sednici, moramo da navedemo predloge, da uprava Alijanse izradi program feminizma u formi programa političke stranke i svrši sve predradove kako bi feminističke organizacije naše države postale članovi Balkanske konferencije. Ova vrsta rada je od velikog značaja ne samo zbog toga što je jedan korak bliže pacifističkim intencijama Ženskog pokreta, nego i stoga što žene svih balkanskih zemalju žive skoro u istim uslovima, te bi metode rada mogle i morale biti zajedničke.

Ovom prilikom hteo bi odbor da skrene pažnju na jednu činjenicu. Već nekoliko godina bori se list *Ženski pokret* sa velikim materijalnim poteškoćama pored najbolje volje i teškog napora sa strane redakcije i administracije. Razlog je u prvom redu nesvest naših žena, koje ne uviđaju značaj jednog čistog feminističkog organa u našoj državi. Apelujemo ovom prilikom na žene, da ne daju propasti našem jedinom feminističkom glasilu, našem jedinom sredstvu za efikasnu feminističku propagandu.

Ove godine uspelo je Ženskom pokretu da osnuje svoja *povereništva u Šapcu, Dubrovniku i Busovači.*

3) Pacifistički rad. Kao svake godine Ž. p. je organizovao proslavu *„Dana mira" 11 novembra.* Povodom toga dana održao je predavanje g. Nikola Jarak na Narodnom univerzitetu: „Revolucionarnost zadružnog pokreta u službi

svetskog mira". Na molbu Ž. pokreta održane su propovedi o miru u pravoslavnim crkvama i sefardskom hramu. Ostale crkvene vlasti nisu se odazvale molbi Ž. p. da se taj dan održe propovedi o miru.

Ženski pokret je izradio odgovor na anketu Internacionalnog instituta „Da li se može predvideti rat?" Odgovor je štampan u listu *Ženski pokret.*

Na širem sastanku sa članicama referisala je gđa. Dr. Maša Živanović o Remarquovom romanu „Povratak", u svom referatu naglasila je pacifistički značaj knjige.

4) Zadrugarski rad. Ženski pokret je posvetio velik dio svog radnog programa rešavanju pitanja teških ekonomskih prilika sadašnjice tražeći sa svoje strane put za normaliziranje ekonomskog i privrednog života. Radeći na tom polju Ž. p. je došao do saznanja, kakvu važnu ulogu ima u našem ekonomskom životu zadrugarski pokret, koji bi mogao, osobito u našem poljoprivrednom životu, doprineti mnogo k ozdravljanu ekonomskih prilika i k raščišćenju današnjeg ekonomskog haosa. Ženski pokret polazeći s toga stanovišta organizovao je nekoliko predavanja iz oblasti zadrugarstva, sa željom da populariše zadrugarski sistem. Predavanja, koja su stvorila jedan kompletni ciklus, održala se jednim delom u K. s. s, drugim delom u prostorijama Sokola jesu:

1) *Šefkija Bubić:* O principima zadrugarstva.

2) *Borislav Kovačević:* Značaj i razvoj zadrugarstva.

3) *Šerif Bubić:* Zadrugarsvo i reforma seoskog zadrugarstva.

4) *Marko Ilić*: O osnivanju zadrugarstva,

5) *Nikola Jarak*: Nabavljačke i potrošačke zadruge.

6) *Dr. Vita Kajon*: Zadrugarstvo i štednja,

Ženski pokret je stupio u vezu sa Internacionalnim savezom ženskih zadruga u Londonu. Objavio je njegov proglas „Ženama i majkama" i program kongresa (u augustu o. g. u Londonu).

5. Razne akcije Ženskog pokreta. Ženski pokret je sudelovao u mnogim važnijim akcijama u zajednici sa sarajevskim društvima.

Sudelovao je pri dočeku Jedinstva sveslovenskih žena, koji je organizovalo Kolo srpskih sestara. Tom prilikom uvideo je Ž. p. da Kolo s. s. kao društvo plemenski opredeljeno, ne može pored *najbolje volje*, da okupi žene svih plemena našega naroda i u tom smislu stavio je na sednici kancelarije J. ž. s predlog: da kancelarija J. ž. s. traži, da se u Savezu stvori sekcija, koja će raditi na programu Jedinstva. Pretstavka je bila primljena većinom glasova. Pokret je sa svoje strane upozorio na tu pretstavku ostale savezne kancelarije i Pokrete. Odgovor je stigao samo od savezne kancelarije u Ljubljani — i bio negativan.

Ženski pokret je održao nekoliko sastanaka sa delegatima pojedinih ženskih društava radi sudelovanja u delenju pomoći nezaposlenim i potpisao je akt upućen Banskoj upravi, u kome potpisana društva traže, da se jedan deo pomoći nezaposlenim deli preko društva. Ponuđena saradnja je bila odbijena, obećano je samo da će gradsko načelstvo uzimati u obzir preporuke društva.

U ovoj radnoj godini priredio je odbor jedno umetničko veče: „Veče narodne pesme" u Jugoslovensko-ruskoj ligi. Na umetničkom programu su sudelovali gđe: Jefa Palavestra, Marija Jančak, gg. J. Palavestra, Balistić, Trboglav, Stanković, Danon. Čist prihod 262 dinara.

Na kraju svog izveštaja naglašavamo, da sam odbor Ženskog pokreta nije zadovoljan svojim radom ne s obzirom na postavljene ciljeve, nego s obzirom na postignute rezultate. Nije dakle greška u programu, nego je nedostatak radnih snaga i pomanjkanje materijalnih sredstava onemogućilo, da se do kraja uzvede postavljeni program. S obzirom na radne snage, konstatujemo ovo: iz novog izabranog odbora odmah u početku nove radne godine 1933 istupilo je 7 članova i od onih koje smo kooptirali iz članstva, da popunimo odbor, opet su istupile četiri tako da je svršavanje svih poslova spalo na veoma ograničen broj radenica, koje su i inače preopterećene poslovima i brigama. I koliko je fatalno istupanje odborskih članica za vreme radne godine za sam rad, toliko je to i veoma nesimpatična pojava s obzirom na ozbiljnost tih članica, jer stupanje u odbor i istupanje nakon dva tri meseca znači *nesavesno shvatanje dužnosti i nepoznavanje programa* Ženskog pokreta Ali, pošto se Ž. pokretu ne samo kod nas nego i svagde na svetu svakim danom nameću nove i sve veće dužnosti, mi moramo tražiti ozbiljne i pouzdane radnice, da tim dužnostima udovoljimo. Danas, kada van kuće zaposlenim ženama preti redukcija sa strane države i konsekventno tome i sa strane privatnih preduzeća, i onima, koje rade u kući ugrožava se minimum egzistencije za njihovu porodicu, mislimo da niko ozbiljan ne može tvrditi, da je Ženski pokret jedan kapris, jedna suvišna organizacija za uski krug intelektualki, nego će, nadamo se, shvatiti da je Pokret danas više nego ikada pre, jedna neophodno potrebna organizacija, kroz koji govore žene, koje pravilno misle i dobro osećaju, te stoga s pravom hoće da učestvuju u organiza-

ciji javnog života i u stvaranju sadašnjosti u budućnosti celoga naroda.

Ženski pokret zato danas apeluje na sve žene da pristupe u njegovu organizaciju i da doprinesu ne samo širenju nego i ostvarenju njegovih zadataka.

*

Na ovoj skupštini izabran je bio sledeći upravni odbor:

Pretsednica: Dr. M. Živanović; potpredsednica: B. Švrakić; sekretar: Dr. S. Kršić; Blagajnik: Pukšecova; odbornice: Blažević Katja, Damić Leticija, Jakšić Zora, Gošić Zora, Ilić Savka, Janković Vojislava, Kostić Kristina, Kudrenaček Tekla, Latas Danica, Mičić Milka, Rakočević Leposava, Dr. Zildžić-Iblizović Ševala, Ostojić Jela, Dr. Stanimirović Kristina; zamenice: Javorska, Gajić i Mišljenović; Nadzorni odbor: Dr. Kurtović, Dr. Jakšić-Radulaška i Borka Lalić.

Rad Ženskog pokreta u Zagrebu za međusobno upoznavanje članica

Zagrebački Ž. p. priredio je već tokom prošle godine nekoliko čajanki, koje su naišle na velik odziv i interes ne samo među članicama, nego i kod one publike, koja inače ne pokazuje previše razumevanja za rad Ž. p. Radi toga nastavio je Ž. p. i ove godine sa sastancima ove vrste. Svrhe tih čajanki je što bolje upoznavanje i izmenjivanje misli, kako među samim članicama, tako i između odbora i članica. U ovakim prilikama i najpovučenije i najbojažljivije članice iskazuju svoje misli i želje, te je tako odbor neposredno informiran o njihovom raspoloženju.

Na ovim čajankama uvek je bila pored zabavnih točaka i jedna točka feminističkog sadržaja, prikazana na jednostavan i zabavan način. Tako je na dvema prošlogodišnjim čajankama prikazala *Dr. Slava Rastovčan* nekoliko portreta iz knjige Gertrude Bäumer „Studien über Frauen“ i to Abaelarda i Heloisu i Karolinu v. Humboldt. U tim studijama dala je Gertrud Bäumer sa naročitim razumevanjem i dubinom nekoliko tipova žena i jasno je potcrtala neke osobine s kojima su one već onda izašle na površinu.

Ove godine održane su do sada dve čajanke Na prvoj je *Dr. Angelina Mojić-Ivanović* dala kratak prikaz o socijalnom i političkom položaju žene u Americi. Na istoj čajanki recitovala je prvakinja zagrebačke drame gđa. *Vika Podgorska* neke odlomke iz literarnih dela *Isidore Sekulić*, *Zofke Kvederove* i *Božane Begovićeve*. Naročito je uspela druga čajanka na kojoj su već spomenuta *gđa Vika Podgorska* sa istaknutom članicom zagrebačke drame *gđom. Božanom Kraljevom* odigrale skraćeni dijalog iz sva tri čina drame poljske spisateljice Morozovicz — Szczepkowske „Monikin slučaj“. Prije same igre dala je poznata propagatorka poljske književnosti kod nas i literatkinja *Dr. Zdenka Marković* kratak prikaz o samoj drami (kojeg objavljujemo u članku „Monikin slučaj“ — nap. ur.) i upozorila na važne probleme koji se u njoj tretiraju. Pošto se u toj drami najviše radi o pitanju „nove žene“, citirala je gđa. Dr, Marković definiciju te „nove žene“ *Dr. Silberove* iz poljskog časopisa „Savremena žena“. Dr. Silberova ovako pretstavlja novu ženu: „Nova žena to je ona žena koja će uspjeti da se sasvim oslobodi supremacije muža. Ona treba da gleda na svijet svojim očima, da ima svoju vlastitu etiku i vjeru i vlastite ciljeve. Ona će prestati biti bićem zavisnim, postaće odgovorna za sebe i ako ustreba sama sebi dosta. Takvu ženu neće nesretna ljubav unuštiti, a ni najsretnija je ljubav neće opet ispuniti bez ikakva ostatka.

Odnos svoj prema muškarcu udesiće tako, da će to biti odnos ravnoga prema ravnom a prema životu će stajati kao čovjek smion i slobodan.“

Posle toga citirala je gđa. Dr. Zdenka Marković interviev spisateljke sa jednom novinarkom u kome ona obrazlaže uspeh svoje drame (intervju takođe objavljen u članku „Monikin slučaj“ — nap. ur.). Drama je prevedena na njemački, francuski, engleski, španjolski, židovski i naš jezik. U poljskoj je imala ogroman uspeh. U Varšavi se davala od 27 veljače 1932 godine (kad je bila premiera) do siječna 1933 godine 300 puta. A gledalo ju je 70.000 ljudi. Zatim je davana u ostalim gradovima Poljske n. pr. u Poznanju ide još sada po 30 puta redom.

Na zagrebačkoj pozornici ta drama nije imala toliko sreće, ali su zato na čajanki Ž. p. sve prisutne članice (a bilo ih je preko stotina) sa velikim razumevanjem pratile uverljivu igru gđe. Vike Podgorske i gđe. Božane Kraljeve.

Zagreb. A. M.

«Monikin slučaj»

U Zagrebu, Beogradu, i Sarajevu prikazivala se drama poljske književnice *Morozovicz-Szczepkowske* „Monikin slučaj". Kritika u dnevnim novinama u sva tri mesta je nepovoljno primila ovu dramu. Uredništvo je primilo o drami dopise iz Zagreba i Sarajeva, koji objavljujemo.

Za bolje razumevanje intencija autora drame, donosimo najpre njen intervju, koji je iznela na sastanku Ž. p. u Zagrebu *gđa. Dr. Zdenka Marković* i objašnjenje o samoj drami, koje je takođe dala *gđa. Dr. Zdenka Marković.* — Uredništvo.

1. Zašto je uspela drama „Monikin slučaj"?

Autorka drame „Monikin siučaj" gđja. *Morozovicz-Szczepkowska* upitana čemu pripisuje tako ogroman uspjeh svoje drame, odgovorila je: „Bilo je tu *više razloga*: izvrsna režija Z. Modrzewske, vanredna igra glumica kojima je uspjelo da pravi život iznesu na pozornicu, a onda i to što „Monikin slučaj" iznosi *najaktuelnije pitanje* koje se odnosi na tisuće žena koje su se — doduše — oslobodile *društveno i ekonomski*, ali čame još duboko u okovima znatno silnijima od spomenutih, u okovima osjećaja koje su sebi dobrovoljno nametnule.

Tko zna neće li ovaj prelom u ženskoj psihi — ovo podređivanje *srca razumu* — cijelom svijetu utrti nove puteve?

I tu je upravo *jezgra* problema. Današnja civilizacija, ova naime koju je stvorio muškarac, počinje sve više da se drma i ona je *gradila* da onda *ruši*, ukidala je jedne oblike da ih zamjeni drugima. Sve ide za uništavanjem. Povjest svijeta — jedan *je rat* i međusobno *klanje*, a da se često i ne zna zašto zapravo.

Možda će ova nova oslođena žena, svijesna svojih ciljeva, biti sposobna da pokrene svijet drugim putem. Ta žena radi za život, daje nov život. Vjerujem, da će onda, kad žena uzme državno krmilo u svoje ruke, na svijetu biti bolje i poštenije".

Ne mislite li, da će žena kad svlada svoje osječaje, stane uz krmilo, izgubiti ono, što se naziva „ženskost"?

„Možda, ali ono što se zove „ženskost", daje se ponajviše označiti riječima: slaboća, predrasuda i potpuni nedostatak organizacijskoga smisla. Tako shvaćena „ženskost" zaista će iščeznuti, već i iščezava, ali za njom nije vrijedno da se žali. Doći će novi, snažni, lijepi tipovi, koji će početi nanovo *graditi svijet.*"

A muškarci?

„Jedni će bjesniti i lomiti rukama za izgubljenom ženskosti, ali ti će biti malobrojni, a uz ženu će stati *novi muškarac*, koji će rame o rame započeti stvaralački rad. Iščeznut će t. zv. *konkurencija*, jer će doći do razdiobe rada između muškarca i žene".

A kuća, a djeca?

„Kuća se mora iz temelja reorganizirati. Danas je ona Moloh, koji guta sve one, koji se podaju njegovoj sili. Ta kućno je gospodarstvo danas još onakvo kakvo je bilo za Pjasta i Repice. Dođe li do toga, da se ono preudesi, odvaljen će biti teški kamen s puta života.

Djeca će — naravski — i dalje *zasladivati* život, zbog njih će biti i onda vrijedno živjeti, ali će žena bolje spoznati *odgovornost* svoju, koju preuzima na se dajući nov život.

Djecu bi morala — po mome sudu — uzgajati škola sa stručnim silama, jer tzv. *instinkt materinstva* nije uvjek svemoguć.

Ja sam pristalica koedukacije i što *ranijih ženidaba*. Tim se putem mogu ukloniti mnoga zla i nepravde. Djevojčice ću među dječacima već od djetinstva utirati sebi put, a ranije ženidbe doprinijest će mnogo zdravijoj atmosferi svijeta."

No, a koji put vodi do tih promjena?

„*Organizacija, organizacija i opet organizacija.* Sve zavisi od toga, hoće li žene umijeti da izoštre smisao za organizaciju."

*

Teoretski je iznijela svoje misli, koje je praktički provela u drami.

Monika, liječnica, javna radenica, energična i poduzetna žena, njoj je ljubav „*moralna osnova života*", ona voli svoje bolnice, svoje male bolesnike, predaje se svome radu, ali ljubi samo muža Juricu, svoj mali dom, zatišje, namještaj, lijepo odjelo, ali uza sve to ona je stup kuće, ona materijalno izdržava kućanstvo, na njezinim je leđima briga, jer njezin je Jurica slabić, kojeg ona „psihički" liječi.

Ana, arhitekt, žena je od posla, sabrana, mirna, talentirana, koja ima jedini cilj pred sobom — *rad*, koji je ispunja „*čitavu, bez ostatka*". Njezino je credo ovo: čovjek je slab, krhak i prolazan, njegovi su osjećaji grimase slabića. Velik je samo po onom, što je stvorio. Sav zanos treba utrošiti u djelo, ne u čovjeka. Iza sebe treba ostaviti trag, vidljiv, realan.

Ona ne drži da je ljubav moralna osnova u životu, već da je moralna osnova *osjećaj* svoje vlastite vrijednosti.

Žena taj osjećaj gubi i gazi kad se sva izgubi u muškarcu. Muškarac se nikada neće toliko izgubiti u ženi, da zaboravi na sebe. U tom je njegova snaga i njegova pobjeda. Kad žena shvati tu istinu, zavladat će svijetom.

Monika: Sve su žene među sobom sestre i one rađaju čovjeka. U njihovim rukama počiva sudbina svijeta (samo što one to još ne znaju). One misle da su slabe i da ne treba s njima računati, ali one su velike snagom, novom snagom, koja će stvoriti nove zakone i novi moral. Žena nosi ne samo u svom krilu, nego i u srcu budućnost svijeta.

To su temeljne misli, koje se provlače dramom, to su rekla bih „Leitmotivi" ovih dviju junakinja drame.

Zagreb *Dr. Zdenka Marković*

Iz Sarajeva je primilo uredništvo o drami „Monikin slučaj" dva članka i kratak dopis, koji donosimo najpre. Dopis glasi:

„Na molbu Ž. p. u Sarajevu je bila uprizorena 17 marta drama „Monikin slučaj". Iako je prije pretstave gost sarajevskoga Ž. p. *gđa Dr. Mira Vodvarka-Kočonda*, pretsjednica zagrebačkog Ž. p. održala kratko, ali jezgrovito predavanje o autorki drame, njenim mislima uopšte, a specijalno o onima koje su izražene u tom komadu, drama je i u Sarajevu slabo prošla kao i u Zagrebu i Beogradu. Naravno, protivnici feminizma tumačili su komad na svoj način i na osnovu tih tumačenja htjeli da poraze svu feminističku ideologiju u pogledu odnosa žene i muškarca. Bili su toliko nestrpljivi da nisu htjeli više ni saslušati vanredno predavanje *gđe Dr. Mire Vodvarke-Kočonde*, koja je sutradan, 18 marta, na Narodnom univerzitetu pred dupke punom salom (što je u Sarajevu rijetkost) govorila o *„Braku savremene žene"*.

*

„Рат мушкарцу"

„Овако би требало да се зове комад „Моникин случај" од М. Шчепковске-Морозовић, приказиван у суботу у нашем позоришту — комад бијеса жене, бруталности и суровости једног назирања на брачни живот."

Ово је наслов чланка што га је *Југословенски лист* донио 20 марта о. г. од „Ђ".

У томе чланку писац износи своје схватање о комаду „Моникин случај."

То схватање је неповољно што се већ по наслову види. Чини ми се, да се писац чланка није у саму ствар довољно уживио те није осјетио оно што је осјетила и о чему је претходно говорила гђа Др. М. Кочонда као што се и сам писац хвали у истом чланку.

Не упуштам се у критику тога комада ни његова приказивања, јер нисам критичар као ни књижевник ни умјетник, већ обична домаћица, супруга и мајка, али као жена за које је, мислим, тај комад и намијењен, усуђујем се повући паралелу схватања свога и писца чланка у *Југословенском листу* у погледу тога комада.

Док писац каже да би комад „Моникин случај" требало назвати „Рат мушкарцу" и означује га као комад бијеса жене, бруталности и суровости једног назирања на брачни живот, дотле сам ја ауторицу овако разумјела.

Жена је сва саздана од љубави и за љубав и то баш за ону тиху, идеалну, брачну и породичну љубав.

Зар нам ауторка у Моники не даје слику савршене женске љубави за мужа, породицу и човјечанство? За мужа жртвује све, да дијете роди, подвргава се операцији, стављајући и живот на коцку. Па и разочарана, преварена, понижена, жали, чезне за дјететом, које је Тонка требала да роди иако је знала да је то дијете плод невјере онога кога је она нада све љубила.

Па зар хладна, реална Ана, тјешећи Монику не баца болан поглед са уздахом: „Да и ја сам се разочарала!" — Тај уздах био је вапај за промашеном породичном и брачном срећом.

Тонка, груба жена, без наобразбе, пала до проститутке ипак чезне и тражи онога правога, који ће јој поклонити истинску и трајну, а не само тренутну љубав и за њега би се борила и другој бацила у очи сумпорну киселину.

Сви ти моменти истичу прирођену чежњу жене за браком и породичном срећом, а никако пропагирање борбе против породице и материнства, како каже писац чланка.

Зашто је „Моникин случај" обиљежен као феминистички комад? — пита господин „Ђ.". Зато што ауторица у томе комаду упућује жену, да буде свјесна себе и своје снаге. И онда кад се разочара, превари и не постигне оно што јој и по природи припада, да не клоне духом, већ да нађе начина како ће своју енергију и способност искористити за добро човјечанства, чији је и она члан.

Ето то су утисци, које сам понијела са премијере „Моникин случај".

Пратила сам то као један случај, што и сама ауторка већ у наслову каже. Нажалост,

ти случајеви и у стварности јављају се све чешће. Искрени пријатељи народа, породице и брака — без разлике спола — морали би отворених очију гледати на ту одвратну појаву и с презиром је сузбијати.

Сарајево. М. Г.

*

III Одговор на критику сарајевских новина о „Моникином случају“

Када су сарајевске феминисткиње прочитале неповољне критике у дневним новинама, желеле су да осветле драму и са своје стране. Али у томе нису успеле, пошто новине нису хтеле да донесу њихово приказивање и тумачење. Стога објављујемо чланак, који није био примљен у сарајевским новинама.

На критику „Моникиног случаја“ у дневним листовима — дозволите ми, да као изразита и некомпромисна феминискиња кажем ово:

„Моникин случај“ је заиста феминистички комад par excellence — не зато, што га је жена писала, жене га играју и жене га с одушевљењем пропагују — него зато што је тенденција комада, да укаже на користи кад се ослободе столећима успаване и угњетаване особине *човјека у жени.*

Друштво читавог свијета пати страховито од нелогичности и неконзеквентности данашњих културних захтјева. На свим линијама траже се излази и ослонци за схватања, како *онемогућити двоструки морал* (не само у полном питању, него у свим друштвеним појавама). Контуре тог новог схватања се назиру — али нема личности, да тим контурама даду садржај.

Искрен, поштен и савремен свијет (међу које убрајам феминисткиње са ауторицом насловног комада, Моником и Аном) увидео је да се преживјелим сентиментализмом, сакривањем од реалности и истине не могу стварати нове вриједности. А знају још и то, *да зло које треба уклонити, треба најпрво упознати — а онда лијечити.*

Ми, савремене феминисткиње, које заступамо „убедљиви, здрави, племенити и праведни феминизам“ идемо још и даље од ауторице и тврдимо, да „Моникин случај“ (један од гг. критичара није схватио дискрецију аутора, кад је томе проблему дао име „случај“ — те је — врло банално назвао „рат мушкарцима“) и није случај, него кронична болест нашег друштва, које с једне стране искључује неопходно потребно примјењивање половице човјечанства за његово усавршавање — а од друге половице ствара егоистичне, егоцентричне, некритичне и препотентне ствараоце јавног мишљења.

Претставници овог последњег дјела човјечанства воле с једне стране да називљу жене „милостивама“ — иако су деценијама подносили реглементирану проституцију, а и сада је бране у интересу здравља мушкарца.

Они се згражају над бруталношћу Тонке — а мисле да ствар уредили и људски се понијели, ако жени, која тражи љубав, као и они — и која по природним законима послије љубави развија се у мајку — „плате 1000 динара“ — да се ослободи терета и да га „задржи у доброј успомени“.

Они стварају и одржавају законе, који кажњавају неудату мајку, ако учини побачај (ако за њега није могла довољно да плати); излажу је презиру и искључују из уредног друштва, оспоравају јој *право на зараду, ако роди* - а себе сматрају врло племенитима, кад успију, да своје личне моралне и материјалне одговорности претоваре на леђа држави или сентиментално-хумано расположеном друштву.

Они се усуђују тај комад назвати „пропагандом борбе против породице и материнства“ — иако је у њему приказан врхунац материнске *свијести* (не материнства као случаја) — на што феминизам нарочито обраћа пажњу, да жене са најслободнијим и најљепшим звањем, које јој пружа могућности, да утроши све своје интелектуалне, моралне па и физичке особине — подвргава се тешкој и опасној операцији, *да би постала мајка.*

Тумачење „Моникиног случаја“, какво је било у сарајевском *Југословенском листу*, па и у *Политици* (која измјену мисли двију изграђених жена називље „празним интелектуализирањем“) и *Времену* (које читав проблем називље „у модерну пиџаму обучени феминизам“) доказује, да је — по ријечима ауторице „тама међу половима“ још огромна.

Али ми, савремене феминисткиње, не гледамо више свијет нити наше мушке другове кроз замагљене наочале, које су нам они досад наметали.

Ми саме, нашу — код себе и духовну кратковидост наше мушке и женске дјеце лијечимо радом и учењем; очвршћавамо себе и њих одрицњем и прегарањем, да би стекли храброст гледати *истину онакву каква је;* а нашу љубав оплемењујемо у боље људе, и бољи свијет. Тако, да наша љубавна разочарања не буду разлог болећивом разњежавању и моралном „дезертерству“ него база, да нас и боли изграде у људе више врсте, свијесне да морају и могу препородити свијет.

Сарајевски Женски покрет топло захваљује управи позоришта, што је изнесен овај незаборавни комад — и интерпреткињама, које су потпуно успјеле, да оживе мисли ауторице и свих људи отвореног духа и срца.

Сарајево Др. Маша Живановић

† Ruth Morgan

U New-Yorku je umrla upravna članica Internacionalne alijanse za žensko pravo glasa, *Ruth Morgan*. U Iinternacionalnoj alijansi zauzimala je od godine 1926, i dalje važno mesto pretsednice sekcije za mir i Društvo naroda. U našoj zemlji je bila godine 1931, kada je održala kod nas Int. alijansa svoju konferenciju za mir.

Punih 25 godina je radila Ruth Morgan svesrdno u javnom životu. Najviše se posvetila olakšavanju bede i .zbrinjavanju bolesnih. Bila je kroz dugi niz godina član uprave bolnice Bellevue u New-Yorku. Za vreme rata je bila vođa biroa za bolničarke Grvenog krsta u Francuskoj. Posle svršenog rata posvetila je sve svoje snage radu za mir, naročito je sarađivala sa gđom Catt. ranijom pretsednicom Internacionalne alijanse.

Internacionalna alijansa za žensko pravo glasa izgubila je sa Ruth Morgan predanog, nesebičnog i istrajnog radenika.

FELJTON

Žene u Americi

(Kraj)

I na socijalnom i higijenskom području žene zauzimaju velike položaje. Po celom svetu je poznat »Hule House« Jane Addamsove, koja je u najzapuštenijem kraju Čikaga osnovala jednu oazu socijalne zaštite i pomoći. U njezinom settlementu (naseobini) našli su svi bedni i zapušteni bez razlike rase i narodnosti pouku, zabavu, moralnu i materijalnu pomoć. Jane Addamsova uložila je za tu ideju sav svoj golemi imetak, ali ona nije dobrotvorka u vulgarnom smislu te reči, ona je ozbiljan socijalni radnik. Već za vreme rata imala je smelosti da osnuje ligu žena za mir i slobodu, a posle rata sav njezin rad produžila je za održanje svetskog mira i organizirala pomoć za evropsko stanovništvo.

Po njezinom uzoru osnovane su slične socijalne institucije u svima većim gradovima Amerike i svuda su na čelu žene. U Washingtonu postoji pri centralnoj vladi ured za zaštitu mladeži sa zadaćom da sprovede jedinstvenu zaštitu dece po celoj Uniji, jer u Americi postoji zabrana rada za decu ispod 16 godina samo u nekoliko država, dok u nekim državama rade crnačka deca već i sa 5 godina na plantažama i u tvornicama konzerva. Na čelu te institucije je žena.

Žene upravljaju u Washingtonu biroom rada za žene gdje se naučno ispituju problemi ženskoga rada, objavljuju se publikacije i na temelju tih rezultata traži se zakonsko poboljšanje uslova rada. Pod vodstvom žena je socijalno-higijenski institut za suzbijanje spolnih bolesti i prostitucije.

Danas već svima poznati poziv sestara pomoćnica, izgradile su i usavršile su Amerikanke. One su od običnih bolničarki stvorile kvalificiran samostalan stalež socijalno-higijenskih radnika i danas još služe kao uzor u tome zvanju za celi svet.

U Americi ima 1.700 ženskih sudija i advokata među njima je jedna član vrhovnoga suda. Biblioteke su takođe pod vodstvom žena, što svjedoči broj od 14.000 bibliotekarica. Još jedno kod nas nepoznato zvanje za žene rasprostranjeno je među američkim ženama, a to je svećeničko zvanje; njih ima 18.000, pripadnica raznih vjerskih sekata.

Žene su u Americi kao što vidimo zaposlene skoro u svima zvanjima. Od 572 vrste zvanja koliko je nabrojeno u Americi žene su prodrle u 532, ostaje dakle samo još 40 zvanja, koja su zatvorena za žene. Žena u zvanju općenito je u lakšem položaju u Americi nego što je naša žena. Teški problem kako da se spoje dužnosti matere i domaćice sa dužnostima u pozivu, izgleda da je tamo blizu rešenja, jer je kućanstvo mnogo jednostavnije, a odgoj djece predaje se u ruke stručnim osobama i zavodima.

No i tamo je to još uvijek goruće pitanje koje čeka razne socijalne reforme, s kojima će se omogućiti ženi da se reši prevelikih tereta i da se slobodno i nesmetano posveti onome zašto ima najviše smisla i volje.

Najviše se razlikuje američka žena domaćica od naše domaćice. Odmah se može konstatovati, da je Amerikanka u boljem položaju. Mi obično saznajemo iz dnevne štampe samo ekstravagance dolarskih princesa i filmskih diva, čujemo o njihovim kraljevskim dvorovima i skandaloznim rastavama i druge afere. O njima nećemo govoriti. To su šuplje zabave onih gornjih deset hiljada i medu njima ne radi žena ni muškarac ništa, nego im je čitav život ispunjen brigom kako da što upadljivije potroše svoj novac. Međutim gros američkih žena čine vredne, jednostavne građanke čiji je život ispunjen sitnim brigama za kuću i decu. Samo su te brige u Americi mnogo jednostavnije. Iako u Americi samo najbogatiji mogu držati poslugu, dok obične građanske porodice u našem smislu reči kao žene trgovaca, liječnika i advokata, privatnih i državnih činovnika obično vode kućanstvo same, ipak nisu toliko opterećene kao naše domaćice. Mnogi tehnički izumi naročito svestrana upotreba elektrike u kuhanji, čišćenju i ogrevanju, zatim mogućnost, da se dobiva već napola priredene živežne namirnice, drukčiji uređaj života, na pr. sve bolesti i porodaji obavljaju se u bolnici i napokon pomoć muškaraca u kućnim poslovima u mnogome olakšavaju dužnost domaćice. Amerikanke doduše vele da se u Evropi predobro misli o njihovim muževima i da oni samo u rjetkim slučajevima obavljaju zajedno sa ženom kućanske poslove, ali ipak mora se priznati da Amerikanci često rade za naše pojmove nevjerovatne poslove: kuhaju, peru suđe, pospremaju itd. Ima o tome jedna zgodna duhovita pjesmica od amerikanskog pjesnika Morley-a, koja glasi: »Iako priznajem da sam molio da nađemo poslugu, ipak mislim da bi rado uvjek radio sve domaće poslove, samo da vidim njezin smešak, koji mi dobacuje preko opranog suda. Muškarac koji nikada u životu nije prao suđe sa svojom ženom, taj ne zna što znači biti oženjen«.

Takav položaj žene domaćice omogućuje joj da se više bavi i javnim životom. One su udružene u mnoge klubove, aktivno sudjeluju u socijalnom i kulturnom podizanju svoje zemlje.

Zagreb. *Dr. Angelina Mojić-Ivanović*

БЕЛЕШКЕ

„Женски покрет“ у Београду одржао је 17 априла добро посећен састанак државних чиновница, на којем се дискутовало о последњим суровим одредбама владе о женама у државној служби. На крају је била примљена резолуција, која је упућена меродавним факторима. — 19 априла је одржало сличан састанак и **Удружење универзитетски образованих жена.** На том састанку је била примљена иста резолуција која је била примљена и на састанку Женског покрета.

»Ženski pokret« u Zagrebu je izdao brošuru »Otpuštanje žena iz službe«, u kojoj su otštampani svi govori sa zagrebačke konferencije od 6 marta. Brošura se može dobiti kod »Ženskog pokreta« u Zagrebu.

Predavanja. G-đa Angela **Vode** iz Ljubljane održala je u »Ženskom pokretu« početkom meseca marta predavanje o temi: »Žena pod fašističkim režimom«. — G-đa Anda Hristić održala je 24 marta u »Ženskom pokretu« u Beogradu predavanje: »Kako su se borile žene Velike Britanije za svoja prava«.

Promocija g-đe Danice Pinterović, profesora iz Osijeka, za doktora filozofije, bila je na univerzitetu u Beogradu 28 februara o. g. Njena doktorska teza, **Teodora** — vizantinska carica, je sada štampana i može se dobiti u svakoj knjižari za cenu od din. 50.— Ovu interesantnu studiju g-đe Pinterović najtoplije preporučujemo svima našim čitaocima.

Velik uspeh slovenačke slikarke. Ovog proleća je priredio u Firenci »Lyceum femminile« izložbu slika i skulptura koje prikazuju Bogorodicu onako kao što je zamišlja žena-umetnik. Na izložbu je poslalo 260 umetnica iz 12 država svoje radove kojih je bilo ukupno 503. Iz naše zemlje je učestvovala na izložbi samo jedna umetnica, **g-đa Mara Kralj-Jerajeva iz Ljubljane.** Ona je poslala na izložbu tri slike: »Trije kralji«, »Slovenska Madona«, »Pietá«. Na izložbi je dobila g-đa Kralj-Jerajeva **prvu nagradu za sliku Pietá,** koju je ocenio jury od svih izloženih radova kao najoriginalniju u zamisli i u umetničkom pogledu kao najsavršeniju. Slika Pietá ima veličinu jednog kvadratnog metra i izrađena je na svili kao akvarel. Pored nagrađene slike je kritika naročito istakla još sliku »Trije kralji« i mnoge novine su donele reprodukciju te slike.

Годишња скупштина Југословенског женског савеза одржаће се ове године од 20 до 22 маја у Бањи Ковиљачи.

»Jugoslovenska feministka pred praškim sodiščem«. Pod ovim natpisom donosi ljubljanski dnevnik »Jutro« (br. 83 od 13-IV t. g.) sledeći dopis iz Praga, datiran 11 aprila: »Pre nekoliko dana održan je na jednom od sudova u Pragu zanimljiv literaran proces, koji ima veze s jugoslovenskim kulturnim životom i delomično i sa Ljubljanom. Na optuženičkoj klupi bile su odgovorni urednik poznate češke revije »Ženský obzor«, g-đa Zieglo-

serova i književnica g-đa Ana Urbanova. Obe dame je tužila supruga penzionisanog generala čehoslovačke vojske, Jugoslovenka, g-đa D-r Julka Chlapec-Đorđević. Predmet optužbe je kritika njene knjige »Jedno dopisivanje«, izašle g. 1931 u Beogradu. D-r Julka Chlapec-Gjorgjević, rodom iz Novoga Sada, poznata je feministkinja, koja je napisala u srbo-hrvaščini i na češkom jeziku više knjiga i brošura o ženskom pitanju i o seksualnom vaspitanju. O ovim radovima izveštavale su i naše novine i revije. Ona zastupa prilično ekstremno feminističko gledište. U pomenutom radu »Jedno dopisivanje« upustila se i na literarno polje. U formi dopisivanja s nekim uglednim ljubljanskim advokatom priča autor o utiscima i opažanjima u češkom društvu i pri tome beleži i razne društvene skandale, možda istinite, možda neistinite. Među ostalim priča kakve vanbračne ljubavne odnose ima koji od čeških političara i uopšte prepričuje mnoge neozbiljne vesti, koje se pričaju u svakom »boljem« društvu, kada su ljudi sami među sobom, a naročito još žene. Pored toga je dozvolila autorka i razne, ne naročito pohvalne primedbe o Česima, o češkom karakteru, o sokolstvu, legionarima i slično. Kada je knjiga »Jedno dopisivanje« došla u Prag, ona je izabrala društveni skandal. Oni, koji vole zakulisne pikanterije veoma su brzo pogodili ko se krije iza iedne i druge šifre u ovoj »literarnoj« korespondenciji. Naročito se naljutila jugoslovenska kolonija. G-đa D-r Chlapec bila je primorana da se povuče iz nekojih društava i društvenih krugova. U »Ženskom obzoru« je napisala o knjigi »Jedno dopisivanje« dobronamerno, ali ipak otklanjajuću kritiku g-đa Ana Urbanova. G-đa Urbanova, supruga urednika »Narodnih listov« i vatrenog radenika za češko-slovensko-jugoslovensko zbliženje Jaroslava Urbana, je odličan prevodilac iz srbo-hrvaščine i literarno obrazovana žena, stoga je i imala puno pravo da govori o toj knizi. U svojoj kritici je napisala da ovako kao što ocenjuje g-đa Chlapec Čehe i češko, ne može ocenjivati jugoslovenska žena. Po mišljenju g-đe Urbanove je mogao ovako da misli samo »stari, površni, pristrasni, predratni Beč«, gde je autorka i studirala i kao udata živela. Sa njenim boravkom u Beču je htela g-đa Urbanova obrazložiti onaj omalovažajući ton knjige kao što gledaju na Čehe »oči predratnog Beča«. Zbog ovih reči izbio je proces. Na glavnoj raspravi pročitali su neke pasuse knige. Advokat g-đe Urbanove je naglasio da je njena kritika bila sasvim stvarna i objektivna. Sudija je odlučio da neke pasuse knjige prevede lektor na univerzitetu u Beogradu D-r Kolman, a advokat g-đe Urbanove je predložio da se kao svedoci saslušaju D-r Zdenka Dykova, kancelar D-r Šamal, primator D-r Baxa, general Syrovy, profesor univerziteta D-r Murko i još neke ličnosti iz Praga. O suđenju su objavile popodnevne praške novine dugačke izveštaje i prikazuju ga kao društveni događaj.«

У Италији и код нас. Пре неколико дана донеле судневне новине следећу вест из Рима:

Министарски савет донео је одлуку о смањењу плата државних чиновника у Италији. Ова редукција образложена је тиме да су у последње време смањене цене животних намирница и повећана куповна моћ лире. Према одлуци владе, смањиће се плате чиновника које износе до 500 италијанских лира са 6%. Плате до 1000 лира са 8%, до 1500 лира са 10%, а преко 1500 лира са 12%. Сем тога, смањиће се сви додаци са 12%, а породични додаци од 12 до 40%.

Принадлежности чланова владе биће смањене са 12%. Ово смањење плата примењиваће се аутоматски и на приватне чиновнике. Сем тога, влада је предузела мере да се од средине априла смање све кирије и то кирије за станове 12%, а за хотеле, каване, радње, канцеларије и друге локале са 15%. Влада изјављује у своме коминикеу да овим мерама наставља консеквентно своју дефлационистичку политику.

Internacionalni ženski savez održaće od 2—12 jula ove godine svoj kongres u Parizu. O pitanju prava žena na rad održaće se javan zbor. Za vreme kongresa prikazivaće se naročito interesantni filmovi pod vodstvom filmske režiserke g-đe Germaine Dulac.

G-đa Clara Campoamor postavljena je za direktora celokupnog socijalnog staranja u Španija.

Anomalije. Francuska lekarka g-đa D-r Papilon-Leagé je položila ispite koji se traže za šefa odelenja bolnice. Posle položenog ispita rekla je ova lekarka sledeće: »Meni poveravaju toliko života bolesnika. Ali kada tražim pasoš za putvoanje, mogu ga dobiti samo sa dozvolom svoga muža«.

Iz Norveške javljaju da je bio primljen u parlamentu zakon, koji određuje da je ženama dozvoljen ulazak u sva zvanja državne službe, i u državni savet, osim u vojsku, mornaricu i crkvenu službu.

Opštinski savet u Kopenhagenu je odredio da se pozove u policijsku službu još pet žena. Do sada je bilo u policijskoj službi devet žena, i sigurno je da uspešno rade, pošto primaju još nove.

За редовног професора универзитета у Варшави била је наименована г-ђа Цезарина Еренкрojц (Ehrenkreutz), и то за етнографију.

Молимо за дужну претплату!

Штампарија „Привредник“ Живојина Д. Благојевића Кнез Михаилова бр. 3 Тел 21-450 — Београд.